

De exotische Halsbandparkiet bereid op Hollandse wijze

Harvey van Diek

Willem C. van Esch & Wil L.M. Tamis

De Halsbandparkiet *Psittacula krameri* is in Europa een exoot, waarvan het eerste broedpaar aan het einde van de jaren zestig van de vorige eeuw in Nederland werd gemeld (Lensink 1996). Sindsdien nam de populatie toe. Bij de meest recente slaapplaatsstellingen in 2006 werden er ongeveer 5000 exemplaren geteld (www.waarneming.nl). Er is wereldwijd veel te doen om exoten, omdat sommige zich sterk uitbreiden en in hun nieuwe areaal ecologische schade aanrichten (IUCN 2002). Zo kunnen exoten een negatief effect hebben op inheemse soorten door competitie, predatie, hybridisatie en parasitisme (Temple 1992, Greenwood 2001, Simberloff 2001). In het geval van de Halsbandparkiet is er gekeken naar competitie met inheemse soorten om nestholen, maar daarbij zijn tot nu toe geen negatieve effecten aangetoond (Van Esch 2006, Tamis & Pieterse 2005), hoewel er volgens Strubbe (2007) een negatief effect is op Boomklevers. Een mogelijke oorzaak voor de vaak explosieve toename van exoten is dat deze in de nieuwe omgeving, in ieder geval in de beginfase van vestiging, minder last hebben

van predatoren en parasieten dan in hun 'thuisland': de zogeheten *escape-from-enemy* hypothese (Wolfe 2002). De vondst van een braakbal met resten van een Halsbandparkiet in Voorburg (ZH) was voor ons de reden om wat gevallen van predatie op Halsbandparkieten op een rijtje te zetten.

In mei 2006 werden tijdens een onderzoek naar de interactie tussen Halsbandparkieten en inheemse holenbroedende vogelsoorten (zie ook: www.halsbandparkiet.blogspot.com), braakballen met daarin resten van een Halsbandparkiet gevonden in het stadspark Vreugd en Rust in Voorburg. Hier hebben vele Halsbandparkieten hun nesthol in oude eiken en beuken. Op de foto zijn de losse schedel en twee braakballen met daarin resten van een Halsbandparkiet te zien. De heer Bekker van de zoogdierenvereniging VZZ werd geraadpleegd om de braakballen te identificeren. Hij schreef het volgende: "...het gaat duidelijk om een braakbal van een uil (dus niet van een roofvogel), maar van welke soort zou ik niet durven zeggen. Van zowel Kerkuil *Tyto alba*, Ransuil *Asio otus*

en Bosuil *Strix aluco* is bekend dat ze vogels slaan, Ransuil meer dan Kerkuil, en Bosuil weer meer dan Ransuil ...". Lokale vogelaars en bewoners wisten te vertellen dat ze 's avonds wel eens een Bosuil in het park hoorden, dus het is zeer waarschijnlijk dat de braakballen van een Bosuil zijn.

In Duitsland blijkt de Halsbandparkiet op het menu te staan van verscheidende soorten roofvogels, zoals Sperwer *Accipiter nisus*, Havik *Accipiter gentilis* en Slechtvalk *Falco peregrinus* (Franz 2006). Uit Nederland is er slechts één goed gedocumenteerd geval van een Sperwer die een Halsbandparkiet sloeg in Amsterdam (De Bruin *et al.* 2006). Ook in ons eigen onderzoek vonden we, in mei 2006, in het park Oud Poelgeest bij Leiden (ZH), een geplukte Halsbandparkiet, welke mogelijk was gepakt door de Sperwer die in dit park huist. Ten slotte zijn er een tweetal emailberichten binnengekomen van waarnemingen van een mislukte aanval door Sperwer (4 februari 2004, te Amsterdam-Noord) en meerdere door Havik (meerdere jaren, te Amstelveen, Middelpolder).

De vondst van de resten van een Halsbandparkiet in braakballen van een Bosuil in Voorburg is bijzonder omdat het het eerste geval betreft van predatie door een niet-dag-

roofvogel. Hoewel de waarnemingen nog incidenteel zijn lijkt het er op dat de Halsbandparkiet steeds vaker, en door een steeds uitgebreider spectrum aan predatoren gegrepen wordt. Kortom, de Halsbandparkiet weet niet (meer) te ontsnappen aan predatie en gaat dus dit voordeel verliezen ten opzichte van inheemse vogels. Het is interessant nu te zien of dit de toename van Halsbandparkieten in Nederland gaat remmen.

LITERATUUR

- de Bruin E., J.L. Kooijmans, & G. Timmermans (red.) 2006. Vogelen in Amsterdam. KNNV afd. Amsterdam & Vogelwerkgroep Amsterdam.
- van Esch W.C. 2006. Halsbandparkieten: hou ze in de 'gaten' !? : Interactie tussen de halsbandparkiet *Psittacula krameri* en andere holenbroeders bij nestholtes. Centrum voor Milieuwetenschappen Leiden (CML), Leiden.
- Franz D. 2006. Europäische Freilandpapageien als Beute von Greifvögeln. In: Papageien 10/2006: 386-393.
- Greenwood J.J.D. 2000. Biodiversity of birds. In: S.A. Levin (red). Encyclopedia of Biodiversity: 489-520. Academic Press, London.
- IUCN 2000. IUCN guidelines for the prevention of biodiversity loss caused by alien invasive species. IUCN SSC, Gland.
- Lensink R. 1996. De opkomst van exoten in de Nederlandse avifauna: verleden, heden en toekomst. Limosa 69: 103-130.
- Simberloff, D. 2001. Introduced species, effects and distribution of.

Willem van Esch

Pootdelen, schedel en andere resten van een Halsbandparkiet in braakballen van een Bosuil, Voorburg, mei 2006. De schaal is in cm. Leg, skull, and other remains of a Ring-necked Parakeet in the pellets of a Tawny owl, Voorburg, May 2006. The scale is in cm.

In: S.A. Levin (red). Encyclopedia of Biodiversity 3: 517-529. Academic Press, London.
Strubbe D. & E. Matthysen, E. 2007. Invasive ring-necked parakeets *Psittacula krameri* in Belgium: habitat selection and impact on native birds. *Ecography* 30: 578-588.
Tamis W.L.M. & S.M. Pieterse 2005. Exoten in de Nederlandse avifauna:

integratie of concurrentie? *Het Vogeljaar*, 53: 3-10.
Temple S.A. 1992. Exotic Birds - A growing problem with no easy solution. *Auk* 109: 395-397.
Wolfe L.M. 2002. Why alien invaders succeed: support for the escape-from-enemy hypothesis. *American Naturalist* 160: 705-711

Willem C. van Esch & Wil L.M. Tamis, Centrum voor Milieuwetenschappen, Universiteit Leiden (CML), Postbus 9518, 2300 RA Leiden; wrvanesch@gmail.com

Predation on alien Ring-necked Parakeets *Psittacula krameri* by native birds

The exotic Ring-necked Parakeet *Psittacula krameri* has expanded enormously since its first breeding in The Netherlands in the early seventies. In 2006, about 5,000 individuals were recorded during roost counts. One possible explanation for its rapid increase is the 'escape-from-enemy hypothesis' which suggests that exotic species are free from parasites and predators in their new surroundings, and therefore have an advantage over native species. Although this might initially have

been the case for Ring-necked Parakeets in Europe, currently more and more cases of predation by Sparrowhawk *Accipiter nisus*, Goshawk *Accipiter gentilis*, and Peregrine Falcon *Falco peregrinus* emerge. In this contribution we document, for the first time, the predation of a Ring-necked Parakeet by Tawny Owl *Strix aluco*, in a breeding colony in Voorburg, Zuid-Holland, in May 2006.